

ASIA Käräjätuomarin menettely**KANTELU**

Kantelija on oikeuskanslerille 7.8.2017 osoittamassaan kantelussa arvostellut Pirkanmaan käräjäoikeuden käräjätuomarin menettelyä. Kantelija arvostelee sitä, että käräjätuomari on 15.12.2015 ratkaissut kansainvälisluonteisen lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskeneen asian, vaikka Turun hovioikeuden 2.3.2017 tuomiovirhekanteluun antaman päätöksen mukaan käräjäoikeus ei ollut asiassa toimivaltainen ja käräjäoikeuden olisi tullut omasta aloitteestaan jättää asia tutkittavaksi ottamatta.

SELVITYS

Pirkanmaan käräjäoikeuden käräjätuomari on antanut häneltä asiasta pyydetyn selvityksen. Pirkanmaan käräjäoikeuden laamanni on antanut asiasta lausuntonsa. Jäljennökset selvityksestä ja lausunnosta toimitetaan kantelijalle tämän päätöksen liitteenä.

RATKAISU

Asiakirjoista ilmenevät tapahtumat

Kantelija oli 2.10.2014 Pirkanmaan käräjäoikeudelle osoittamassaan hakemuksessa pyytänyt, että Pirkanmaan käräjäoikeus määräisi täytäntöön pantavaksi Helsingin käräjäoikeuden 17.9.2014 antaman lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen. Pirkanmaan käräjäoikeus määräsi edellä mainitun Helsingin käräjäoikeuden päätöksen täytäntöön pantavaksi 15.12.2015.

Tämän jälkeen lapsen äiti toimitti Turun hovioikeudelle 8.6.2016 kantelukirjelmän, jossa hän vaati, että Pirkanmaan kärjäoikeuden päätös kumotaan ja poistetaan ja että hakemus jätetään tutkittavaksi ottamatta. Äiti lausui kantelukirjelmässään, että Pirkanmaan kärjäoikeus ei ollut lain mukaan toimivaltainen tuomioistuin käsittelemään asiaa, koska lapsen asuinpaikka oli ollut Espanjassa, ja että kärjäoikeuden olisi tämän vuoksi tullut jättää kyseinen lapsen huolto ja tapaamisoikeutta koskeva päätös omasta aloitteestaan tutkittavaksi ottamatta.

Turun hovioikeus on 2.3.2017 antamallaan päätöksellä kumonnut ja poistanut Pirkanmaan kärjäoikeuden 15.12.2015 antaman päätöksen muilta paitsi asianajajan palkkiota koskevilta osin. Hovioikeus totesi päätöksessään muun ohella, että lapsen huolto ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetun lain 4 §:n mukaan toimivaltaisesta tuomioistuimesta säädetään oikeudenkäymiskaaren 10 luvussa (135/2009). Sen 14 §:ssä säädetään, että lapsen huolto ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanoa koskeva asia tutkitaan kärjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä lapsella tai hakijan vastapuolella on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka taikka jonka tuomiopiirissä jompikumpi oleskelee. Oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 27 §:ssä säädetään, että tämän luvun säännöksiä noudatetaan, jollei muusta laista, Euroopan yhteisön lainsäädännöstä tai Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu. Hovioikeus totesi, että Euroopan yhteisön oikeus tulee sovellettavaksi ensisijaisesti kansalliseen oikeuteen nähden.

Edelleen hovioikeus viittasi päätöksessään Euroopan unionin neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 8 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden tuomioistuimet ovat toimivaltaisia vanhempainvastuuta koskevissa asioissa, jos lapsen asuinpaikka on asian vireillepanoajankohtana kyseisessä jäsenvaltiossa. Hovioikeus totesi johtopäätöksensä, että Pirkanmaan kärjäoikeus oli ottanut tutkittavakseen asian, vaikka oli ollut olemassa seikka, jonka vuoksi sen olisi tullut omasta aloitteestaan jättää asia tutkittavaksi ottamatta. Asiassa oli siten tapahtunut oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdan mukainen tuomiovirhe.

Kärjäjätuomarin selvitys

Kärjäjätuomari on asiassa antamassaan selvityksessä todennut, että hän ei ajan kulumisen vuoksi pysty enää muistamaan oikeuspaikan valintaan liittyvää harkintaansa. Kärjäjätuomari pitää mahdollisena, että ei ole pitänyt lapsen asumista ulkomailla sillä tavoin pysyvänä, että se olisi vaikuttanut oikeuspaikan valintaan.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Turun hovioikeus on arvioinut Pirkanmaan kärjäoikeuden kärjäjätuomarin menettelyä kantelussa tarkoitettussa kansainvälisluontoisessa lapsen huolto ja tapaamisoikeutta koskevassa asiassa. Päätöksen perusteluissa hovioikeus on kuvannut asiaan liittyvän oikeudellisen sääntelyn ja ottanut kantaa keskeisiltä osin samoihin laillisuusvalvonnan kannalta oleellisiin kysymyksiin, jotka kantelija on oikeuskanslerille osoittamassaan kantelussa nostanut esiin.

Yhdyn Turun hovioikeuden asiasta lausumaan ja totean, että oikeuspaikan valinnassa on kyse asianosaisten oikeusturvan kannalta periaatteellisesti merkittävästä asiasta.

Kiinnitän Pirkanmaan käräjäoikeuden käräjätuomarin huomiota huolellisuuteen käräjäoikeuden toimivallan oma-aloitteisessa tutkimisessa kansainvälisluonteisissa asioissa. Lähetän tässä tarkoituksessa päätökseni tiedoksi Pirkanmaan käräjäoikeuden laamannille. Kantelu ei anna aiheita muihin toimenpiteisiini.

Apulaisoikeuskansleri

Kimmo Hakonen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Petri Rouhiainen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KAYNTIOSOITE Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
POSTIOSOITE PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi